

STANDARDY WSPÓŁCZESNEJ ADMINISTRACJI I PRAWA ADMINISTRACYJNEGO

redakcja naukowa Zofia Duniewska
Małgorzata Stahl, Agnieszka Rabiega-Przyłęcka

STANDARDY WSPÓŁCZESNEJ ADMINISTRACJI I PRAWA ADMINISTRACYJNEGO

redakcja naukowa Zofia Duniewska
Małgorzata Stahl, Agnieszka Rabięga-Przyłęcka

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

SERIA **MONOGRAFIE**

Stan prawny na 1 sierpnia 2019 r.

Recenzent

Dr hab. Michał Kasiński, prof. UŁ

Redaktor inicjujący WUŁ

Monika Borowczyk

Wydawca

Izabella Małecka

Redaktor prowadzący

Paulina Staniszevska-Chudzik

Opracowanie redakcyjne

Dagmara Wachna

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Łamanie

Fotoedytor

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przystługających im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawoLubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright for this edition by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2019

© Copyright for this edition by Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2019

WOLTERS KLUWER: ISBN 978-83-8160-889-3; ISSN 1897-4392

WUŁ: ISBN 978-83-8142-587-2; e-ISBN 978-83-8142-588-9

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów 11

Wprowadzenie 13

Część I

Zagadnienia ogólne

Iwona Niżnik-Dobosz

Pojęcie standardu w prawie administracyjnym, jego nauce
i w praktyce 39

Konrad Łuczak

Uwzględnianie praktycznych konsekwencji jako standard
w uzasadnianiu wykładni prawa administracyjnego 58

Artur K. Modrzejewski

Zasada określoności przepisów prawa jako dyrektywa
kierowana do ustawodawcy 72

Bartosz Rakoczy

Oczekiwania wobec administracji a zasada legalizmu 84

Piotr Ruczkowski

Wypieranie prawa karnego przez prawo administracyjne
a standardy współczesnej administracji i prawa
administracyjnego 98

Magdalena Śliwa-Wajda

Zasada proporcjonalności przy wymierzaniu administracyjnych
kar pieniężnych 112

Przemysław Wilczyński

Dobro wspólne – aksjologiczny standard wykonywania władzy publicznej	129
--	-----

Część II

Standardy administracji i prawa ustrojowego

Agata Barczewska-Dziobek

Standardy współpracy z organizacjami pozarządowymi jako wyznacznik dobrych relacji administracji z otoczeniem społecznym	147
--	-----

Anetta Breczko, Alina Miruć

Deontologia zawodowa służby cywilnej w kontekście rozważań o etyce zawodów zaufania publicznego	165
---	-----

Magdalena Kisała

Rola formalizacji w funkcjonowaniu administracji publicznej ...	186
---	-----

Marek Lewicki

Standardy ogłaszania aktów prawa miejscowego organów jednostek samorządu terytorialnego – zasada niezwłoczności ogłaszania aktów normatywnych	201
---	-----

Irena Lipowicz

Standardy samorządu terytorialnego	230
--	-----

Paulina Łazutka-Gawęda

Standardy wykonywania zadań publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego a instytucja współdziałania	248
--	-----

Andrzej Nałęcz

Twoja książeczka jest w innym zamku – krytyka koncepcji „społecznej odpowiedzialności administracji”	259
--	-----

Paweł Romaniuk

Wyzwania stawiane administracji publicznej w zakresie rozwoju e-usług	271
---	-----

Krzystian Ziemiński

Standardy a współczesne potrzeby w zakresie nadzoru nad jednostkami samorządu terytorialnego	283
--	-----

Część III
Standardy postępowania administracyjnego
i sądownoadministracyjnego

Agata Cebera, Jakub Grzegorz Firlus

Sekwencja postępowań kontrolnych w sprawach milcząco załatwianych 301

Marcin Kamiński

Aksjonormatywne dylematy standaryzacji kryterium legalności administracyjnoprawnej w procesie weryfikacji sądownoadministracyjnej. Rozważania na tle anglosaskiej koncepcji *judicial deference* 328

Hanna Knysiak-Sudyka

Zasady ogólne postępowania administracyjnego – nowa jakość? 347

Dominik J. Kościuk

Zasada dwuinstancyjności w budowlanych postępowaniach inwestycyjnych – kryzys interpretacyjny? 359

Katarzyna Kułak-Krzysiak

Trwałość decyzji administracyjnej w orzecznictwie sądów administracyjnych 373

Wojciech Piątek, Beniamin Rozczyński

Realizacja standardu pewności sytuacji prawnej jednostki w świetle regulacji Kodeksu postępowania administracyjnego – wybrane aspekty 387

Magdalena Sieniuc

Strona jako uczestnik mediacji w postępowaniu administracyjnym 404

Martyna Wilbrandt-Gotowicz

Hybrydowość postępowania administracyjnego – nowy standard proceduralny? 416

Ewa Wójcicka

Nowe zasady wnoszenia skarg na akty prawa miejscowego 435

<i>Joanna Wyporska-Frankiewicz</i> Pozostawienie podania bez rozpoznania w świetle przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego a standardy współczesnej administracji	448
---	-----

Część IV

Standardy w administracyjnym prawie materialnym

<i>Izabela Bentkowska-Furman</i> Współczesne wyzwania i standardy Służby Więziennej w Polsce. Wybrane zagadnienia	465
<i>Paula Białkowska, Monika Kapusta</i> Wybrane standardy użytkowania wieczystego	478
<i>Rafał Budzisz</i> Standardy organizacyjne opieki zdrowotnej oraz standardy akredytacyjne w ochronie zdrowia jako przykłady standardów w prawie medycznym	492
<i>Kamil Czaplicki</i> Nowe standardy identyfikacji tożsamości. Wyzwanie dla administracji	506
<i>Piotr Dobosz</i> Standardy współczesnej administracji w działalności wojewódzkiego konserwatora zabytków	521
<i>Agata Fiołek</i> Wyzwania administracji związane z dostępem do broni	541
<i>Justyna Józwiak</i> Problematyka wydawania zezwoleń na przeprowadzenie imprezy masowej	555
<i>Łukasz Kamiński</i> Standardy ochrony wolności zgromadzeń w prawie administracyjnym	567
<i>Olga Karczewska</i> Biuletyn Informacji Publicznej jako przykład realizacji zasady pogłębiania zaufania do władzy publicznej	579

Piotr Korzeniowski

Standardy emisyjne jako instrument prawa emisyjnego 592

Emil Kruk

Administracyjnoprawne standardy humanitarnej
ochrony zwierząt 607

Renata Lewicka

Standardy w zakresie dostępu do informacji o prawie 618

Marek Łazor

Zasada „zanieczyszczający płaci” administracyjnoprawnym
standardem w gospodarce odpadami 631

Dominika Łukawska-Białogłowska

Zapewnienie przez gminę rodzicom (opiekunom) realnego
zwrotu poniesionych przez nich kosztów dowozu dzieci
niepełnosprawnych do przedszkoli i szkół jako realizacja
konstytucyjnego standardu pomocy organizacyjnej i finansowej
związanej z wykonywaniem obowiązku oświatowego 649

Michał Makuch

Tworzenie transgranicznych form ochrony przyrody w świetle
prawa polskiego, europejskiego i międzynarodowego 665

Radosław Mędrzycki

Standardy usług a zasada indywidualizacji w pomocy
społecznej 679

Marta Nikodemaska

Aktualne wyzwania związane z wykluczeniem społecznym
– zagadnienia wybrane 693

Stanisław Nitecki

Standardy ochrony rodziny w prawie socjalnym 708

Łukasz Nosarzewski

Zasady udostępniania i przekazywania informacji sektora pub-
licznego w celu ponownego wykorzystywania 722

Sławomir Pawłowski

Współczesne standardy wywłaszczania nieruchomości 734

Dorota Pudzianowska

Standardy dotyczące procedur ustalania bezpieczeństwa
w prawie międzynarodowym 748

Janusz Sługocki

Koncepcje UNESCO jako dyrektywy działań administracji
publicznej w sferze ochrony różnorodności dziedzictwa
kulturowego 761

Ewa Skorczyńska

O standardach działania administracji w przypadku wykrycia
luki w prawie – na przykładzie problemu ustalania wymaganej
liczby miejsc postojowych w decyzji o warunkach zabudowy 779

Weronika Szafrąńska

Układy indemnizacyjne – stary problem, aktualne wyzwanie 793

Przemysław Szustakiewicz

Zasady udzielenia informacji publicznej w świetle orzecznictwa
sądów administracyjnych 808

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.)

Czasopisma i wydawnictwa promulgacyjne

- ONSA – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
- ONSAiWSA – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych
- OSNP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
- OSP – Orzecznictwo Sądów Polskich
- OTK – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
- OTK-A – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy, Seria A
- OTK-B – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy, Seria B (od 2002 r.)
- PiP – Państwo i Prawo
- RPEiS – Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny

Inne

- CBOSA – Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych, <http://orzeczenia.nsa.gov.pl>
- NSA – Naczelny Sąd Administracyjny

SN	– Sąd Najwyższy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny

WPROWADZENIE

Przekazywana Czytelnikom monografia dotyczy rozległego, ważnego prawnie i doniosłego praktycznie tematu. Rozważania w niej zawarte skupiają się na szeroko rozumianych standardach współczesnej administracji i prawa administracyjnego oraz na aktualnych wyzwaniach związanych z tymi standardami.

W otaczających nas realiach przeobrażającej się nieustannie rzeczywistości, gdy pojawiają się nowe potrzeby i oczekiwania społeczne, rola prawa administracyjnego i administracji publicznej podlega ciągłym przekształceniom. Coraz większe znaczenie przypisuje się jakości tego prawa (niestety nadal budzącego uwagi krytyczne) oraz jakości – opartej głównie na tym prawie – działalności administracji publicznej. Jakość ta może być uzyskiwana poprzez spełnianie w niezbędnym stopniu i zakresie w miarę powszechnie akceptowanych, podstawowych i choćby minimalnych wymogów pozwalających na osiągnięcie celu, jakim w tym przypadku jest stworzenie dobrego prawa i dobrej administracji. Mają one służyć człowiekowi i wspólnocie. Zadośćuczynienie takim wymogom koresponduje m.in. z kreowaniem i przestrzeganiem przyjętych i uznawanych społecznie standardów¹.

Pojęcie „standardy” (podobnie jak bliskie mu określenie „standardowy”) nie jest jednoznaczne. Jest ono utożsamiane zwykle z czymś, co jest typowe, powtarzalne, odpowiadające pewnym ugruntowanym

---

¹ Problematykę standardów dobrej administracji uczynił przedmiotem badań M. Princ, *Standardy dobrej administracji w prawie administracyjnym*, Poznań 2016.

normom. Standard może być rozumiany jako rezultat albo produkt standaryzacji (unifikacji zmierzającej do opracowania wzorca typowego modelu). W zakresie semantycznym pojęcia „standardy” mieszczą się wszelkie kategorie, rozmaicie postrzeganych, przyjmujących odmienną postać i niejednakowy charakter standardów.

W leksykograficznych opracowaniach wyraz „standard” identyfikowany jest z przeciętną normą, typem, wzorcem, modelem², także z wyrobem odpowiadającym ustalonym cechom dotyczącym jego jakości, wagi, miary i składu³. W powszechnym rozumieniu słowo „standard” pojmowane jest szeroko. Jest ono używane w odmiennych konfiguracjach, kontekstach i aspektach. Występuje w licznych wątkach i w wielu płaszczyznach. Niejednokrotnie jest ono myślowym odzwierciedleniem terminów takich jak: wymagania, podstawowe wymogi, norma, kryterium, reguła, wzór, zasada, wzorzec, szablon, wytyczne, podstawa, punkt odniesienia, imperatyw, model, kanon, paradygmat, zwyczaj, ujednoczenie, typizacja. Już to niepełne wyliczenie potwierdza polisemiczność i złożoność tego interdyscyplinarnego pojęcia. Jest ono obecnie w pracach przedstawicieli wielu dyscyplin nauki, np. nauki o zarządzaniu, psychologii, ale też w naukach prawnych. Jest to pojęcie prawnicze i prawne, występujące najczęściej w regulacjach administracyjnoprawnych. Zauważalny wzrost częstotliwości posługiwania się tym terminem w tekstach prawnych świadczyć może o docenieniu jego znaczenia i dużej przydatności. Można też dostrzec narastające zjawisko jurydyzacji standardów. Ich katalog jest zróżnicowany i coraz bardziej rozbudowany. W obowiązujących przepisach prawa umieszczono liczne grupy standardów wprost tak nazwanych, m.in.: „standardy kształcenia”, „standardy medyczne”, „standardy akredytacyjne”, „standardy jakościowe”, „standardy lokalizacji”, „standardy emisyjne”⁴.

---

² *Słownik języka polskiego*, red. W. Doroszewski, t. 8, Warszawa 1966, s. 700.

³ *Słownik wyrazów obcych*, red. J. Tokarski, Warszawa 1980, s. 700.

⁴ Warto dodać, że ostatnie z wymienionych określeń włączono do *Prawniczego słownika wyrazów trudnych*, red. J. Boć, Wrocław 2005, s. 339.

W unormowaniach prawa nie znajdujemy uniwersalnej definicji tego pojęcia. Niejednokrotnie dla potrzeb regulacji, w której posłużono się tym terminem doprecyzowano – wprost albo pośrednio – kryjące się w nim treści. Przykładowo, zgodnie z art. 2 pkt 15 ustawy z 27.03.2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁵, mówiąc o „standardach”, należy przez to rozumieć zbiory i zakresy wymagań dotyczących opracowań i dokumentów planistycznych oraz zasady stosowania w nich parametrów dotyczących zagospodarowania przestrzennego.

Próby formułowania znaczenia pojęcia „standardy prawne” podejmowano w doktrynie prawa. Zwykle nie są to jednak definicje wyczerpujące, uwzględniające całościowo ogół standardów, trudne zresztą do skonstruowania w sposób ponadczasowy i w pełni satysfakcjonujący. Proponowane doprecyzowanie treści zawartych w tym pojęciu odnosi się z reguły do konkretnych, objętych przedmiotem analizy standardów. Na przykład M. Princ przyjął, apoteozując nieco, że „standardy to zbiór wymagań, które tworzą typ idealny jakiejś struktury, systemu, produktu itd.”⁶. Mając na uwadze przedmiot prowadzonych eksploracji (standardy dobrej administracji), M. Princ uważa, że standardy tworzą „pewien typ idealny, odwzorowujący właściwe dobre funkcjonowanie administracji, która co do zasady działa w granicach i na podstawie prawa”⁷. W proponowanym przez niego rozumieniu standardy dobrej administracji stanowią „teoretyczne uogólnienie zarówno zasad, jak i wytycznych, owoc interakcji *hard law* i *soft law*, a przede wszystkim wyrażają podstawowe wartości składające się na koncepcję demokratycznego państwa prawnego, jednocześnie tworząc wzorzec ukształtowania relacji pomiędzy podmiotami administrowanymi i administracją publiczną, wobec których pozostawia się pewną swobodę w wyborze środka ich realizacji”⁸. Jak podnosi dalej autor, działanie takich standardów urzeczywistnia się przez działanie zgodne z zasadami dobrej administracji, a dodatkowo przez dobre

---

⁵ Dz.U. z 2018 r. poz. 1945.

⁶ M. Princ, *Standardy dobrej administracji...*, s. 87.

⁷ M. Princ, *Standardy dobrej administracji...*, s. 87.

⁸ M. Princ, *Standardy dobrej administracji...*, s. 113–114.

praktyki administracyjne⁹. Zbliżone dookreślenie standardu proponuje A.I. Jackiewicz, utożsamiając standard z pewnym przeciętnym modelem, zasadą określającą wymagane przez prawo bądź zwyczaj cechy danej rzeczy¹⁰. Poszukując definicji międzynarodowych standardów prawnych, autor ten twierdzi, że należy za nie uznać „postanowienia mające charakter pewnych modelowych, przeciętnych rozwiązań, funkcjonujących w danej społeczności międzynarodowej”¹¹. Tak widziany standard powinien cechować się przede wszystkim powszechnością i ogólnością¹².

Przywoływany już brak jednoznaczności rozumienia pojęcia standardów w prawie sprawia, że wypowiedzi w tej materii również są zróżnicowane. Zwraca się uwagę na odmienne aspekty związane z funkcjami i treścią standardów. Poza wskazanymi już rozumieniami tego pojęcia można przytoczyć także ujęcie zaproponowane przez P. Dobosza w opracowaniu pt. *Standardy współczesnej administracji w działalności wojewódzkiego konserwatora zabytków*, które zakłada, że standardy „to normatywnie postulatywne kategorie zakładanych, wprowadzanych i stosowanych w praktyce wymagań wobec kształtu formalnego, wartości, treści prawa administracyjnego i empirycznej aktywności administracji publicznej”¹³.

Pojęcie standardów wykorzystywane jest w procesie analizy zarówno norm prawa materialnego, jak ustrojowego i procesowego, a różnicowanie norm przynależnych do określonych części prawa administracyjnego jest jednym ze źródeł rozbieżności terminologicznych. Można wyróżnić standardy *in abstracto* całego współczesnego prawa administracyjnego i teraźniejszej administracji publicznej i ujmowane tylko od strony nauki prawa administracyjnego standardy *in genere* współczesnego prawa administracyjnego i współczesnej administracji publicznej. Zróżnicowanie standardów prowadzi w konsekwencji do

---

⁹ M. Princ, *Standardy dobrej administracji...*, s. 114.

¹⁰ A.I. Jackiewicz, *Prawo do dobrej administracji jako standard dobrej administracji*, Toruń 2008, s. 137.

¹¹ A.I. Jackiewicz, *Prawo do dobrej administracji...*, s. 137.

¹² A.I. Jackiewicz, *Prawo do dobrej administracji...*, s. 137–138.

¹³ Zob. s. 524.

powstania licznych płaszczyzn rozważań koncepcyjnych o standardach współczesnego prawa administracyjnego i nauki administracji.

W piśmiennictwie prawniczym zajmowano się często problematyką standardów. Prowadzone badania zmierzały w szczególności do ujednoczenia reguł określonej procedury, wprowadzenia swoistej unifikacji norm i cech danych produktów lub usług czy harmonizacji działań kilku podmiotów. Rozważania doktryny dotyczą mnóstwa bardzo różnych instytucji – ujmowanych przedmiotowo, funkcjonalnie lub podmiotowo – potraktowanych jako standardy. Wielokrotnie z aktów prawnych – krajowych lub ponadkrajowych – wyprowadzane są reguły traktowane jako standardy, mimo że prawodawca nie określa ich takim mianem¹⁴. Dla przykładu Z. Kmiecik, zajmujący się europejskimi standardami prawa i postępowania administracyjnego, uważa, że wyszczególnione przez niego standardy proceduralne (ukazane w pracy: *Principles of Administrative Law Concerning the Relations Between Administrative Authorities and Private Persons*, Strasburg 1992) są „niczym innym jak teoretycznym uogólnieniem postanowień aktów Komitetu Ministrów Rady Europy, a w pierwszym rządzie – rezolucji (77) 31 z 28 IX 1977 r. o ochronie jednostki w sprawach rozstrzyganych aktami organów administracji”¹⁵.

---

¹⁴ Przykładowo w kilkutomowym opracowaniu Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości *Standardy prawne Rady Europy. Teksty i komentarze*, umieszczono w szczególności europejskie konwencje, rekomendacje i rezolucje. Zob. np. *Standardy prawne Rady Europy. Teksty i komentarze*, t. I, *Prawo rodzinne*, red. M. Safjan, Warszawa 1994; *Standardy prawne Rady Europy. Teksty i komentarze*, t. II, *Prawo cywilne*, red. M. Safjan, Warszawa 1995; *Standardy prawne Rady Europy. Teksty i komentarze*, t. V, *Prawo gospodarcze*, red. M. Safjan przy współpracy J. Hykawy i J. Sadowskiego, Warszawa 1999.

¹⁵ Z. Kmiecik, *Europejskie standardy prawa i postępowania administracyjnego a ustalenia orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego*, RPEiS 1998/1, s. 58. Zob. też Z. Kmiecik, *Postępowanie administracyjne w świetle standardów europejskich*, Warszawa 1997, s. 103 i n. Analizując europejskie standardy odnoszące się do alternatywnych form rozwiązywania sporów, autor ten uznaje, że zasady sformułowane w aktach Komitetu Ministrów Rady Europy – „tworzą na tyle uporządkowaną i jasną koncepcję, że można już operować pojęciem europejskich standardów ADR, rozumianych jako ogólny i powszechnie aprobowany wzorzec działania”, Z. Kmiecik, *Postępowanie administracyjne i sądowniczo-administracyjne a prawo europejskie*, Warszawa 2010, s. 173.

Można przywołać również inne opracowania, w których standardy utożsamiane są z wybranymi regulacjami prawnymi¹⁶. W piśmiennictwie i judykaturze jako standardy traktuje się niektóre instytucje, choćby wolność zgromadzeń, określoną jako powszechnie uznany standard demokratycznego państwa prawnego¹⁷. A.I. Jackiewicz przyjął, że funkcjonującym standardem europejskim jest prawo do dobrej administracji¹⁸. Nawiązując zwłaszcza do zasady pomocniczości i dobra wspólnego, P. Wilczyński uznaje dobro wspólne (zestawiane z dobrem osobowym) za jeden ze standardów władzy publicznej (*Dobro wspólne – aksjologiczny standard wykonywania władzy publicznej*).

Miano „standardy” nadawane jest przede wszystkim zasadom, głównie zasadom prawnym. Zdaniem J. Wróblewskiego „pojęcia standardu i zasady prawa są używane w taki sam sposób, a w pewnych kontekstach terminy »standard« i »zasada prawa« funkcjonują jako synonimy”¹⁹. Potwierdza to m.in. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie, w którym stwierdzono: „Za zgodne ze standardami bezstronnego i sprawiedliwego procedowania uznać trzeba dążenie do możliwie najszerszego eliminowania sytuacji, w których pracownik biorący wcześniej udział w czynnościach konkretnego postępowania administracyjnego i mający przez to wyrobiony pogląd, byłby w jakikolwiek sposób determinowany przez swoje wcześniejsze doświadczenia związane z poprzednim udziałem w tym postępowaniu, przy rozpoznawaniu wniosku o ponowne rozpatrzenie tej samej sprawy”²⁰.

Standardy mogą zatem wyrażać zasady, mogą też być z nimi identyfikowane. Takie ujęcie zaprezentował M. Łazor w odniesieniu do

---

¹⁶ Zob. np. *Standardy konstytucyjne a problemy władzy sądowniczej i samorządu terytorialnego. Konferencja naukowa, Szczecin, 1 października 2007 r.*, red. O. Bogucki, J. Ciapała, P. Mijał, Szczecin 2008; G. Kryszewski, *Standardy prawne wolnych wyborów parlamentarnych*, Białystok 2007.

¹⁷ Szerzej M. Princ, *Standardy dobrej administracji...*, s. 90.

¹⁸ A.I. Jackiewicz, *Prawo do dobrej administracji...*, s. 163.

¹⁹ J. Wróblewski, *Teoretyczne zagadnienia standardów w prawodawstwie w stosowaniu prawa*, RPEiS 1989/3, s. 5.

²⁰ Wyrok z 23.01.2018 r., III SA/Lu 436/17, LEX nr 2455995.

zasady „zanieczyszczający płaci”, przypisując jej „rolę standardu prawnego przy interpretacji instytucji prawnych regulujących kwestie postępowania z odpadami”²¹ (*Zasada „zanieczyszczający płaci” administracyjnoprawnym standardem w gospodarce odpadami*). Standardy mogą również posiadać właściwości, które nie pozwalają na zaliczenie ich do kategorii zasad. Zdarza się, że ocena zasady dokonywana jest przez pryzmat składających się na nią standardów.

Standardy mogą być mniej lub bardziej uniwersalne. Niekiedy odnoszą się do szczegółowych rozwiązań, przyjmują postać wyspecjalizowanych wymogów, często przesyconych danymi technicznymi. W większości standardy są upowszechnione, rzadziej udostępniane są jedynie określonym podmiotom. W doktrynie wyróżnia się w szczególności standardy minimalne (elementarne) i rozszerzone; zalecane i wiążące²². Jako przykład standardów minimalnych można wskazać omawiane przez P. Korzeniowskiego standardy emisyjne przewidujące dopuszczalne normy emisji do środowiska (*Standardy emisyjne jako instrument prawa emisyjnego*). Określeniem „standardy o charakterze minimalnym” posługuje się R. Budzisz, analizując standardy organizacyjne opieki zdrowotnej i standardy akredytacyjne w ochronie zdrowia (*Standardy organizacyjne opieki zdrowotnej oraz standardy akredytacyjne w ochronie zdrowia jako przykłady standardów w prawie medycznym*). Obowiązek formułowania i przestrzegania przyjętych standardów, związany często ze złożonym procesem, może dotyczyć zarówno podmiotów publicznych, jak i podmiotów prywatnych (ustalających standardy nieraz w sposób komercyjny). Niektóre standardy odnoszą się do organizacji struktur aparatu administracyjnego (np. dotyczą procesów formalizacji administracji publicznej, o czym pisze M. Kisała w artykule *Rola formalizacji w funkcjonowaniu administracji publicznej*). Standardy mogą odnosić się również do reguł funkcjonowania tej administracji, czy szerzej – podmiotów władzy publicznej. Niejednokrotnie występują też w sferze powiązań pomiędzy podmiotami publicznymi a niepublicznymi. Przykład takich standardów (dodatkowo ich postulatów) prezentuje

---

²¹ Zob. s. 645.

²² Szerzej M. Princ, *Standardy dobrej administracji...*, s. 93 i n.

A. Barczewska-Dziobek w tekście pt. *Standardy współpracy z organizacjami pozarządowymi jako wyznacznik dobrych relacji administracji z otoczeniem społecznym*.

Standardy prawne odgrywają znaczącą rolę w porządku prawnym. Same stając się wartością, kreują nowe wartości. Właściwa realizacja standardów, oparta na wypełnianiu wyznaczonych nimi wymogów, poddana jest kontroli i nadzorowi różnych podmiotów. Ustalone przy uwzględnieniu kryterium naukowości, racjonalności i bezstronności standardy (w tym implikowane europeizacją czy wręcz globalizacją prawa) pełnią przede wszystkim funkcję porządkującą, odpowiadającą na wyzwania teraźniejszości. Są odzwierciedleniem życia i kultury prawnej w danym miejscu i czasie. Niektóre wcześniej przyjęte standardy nadal nie tracą na swej aktualności, inne poddawane są rekonstrukcji, jeszcze inne odchodzą w zapomnienie. Standardy prawne nie funkcjonują w próżni. Są odbiciem i wyrazem tego, co je otacza. Nawet te same standardy w zmienionej rzeczywistości i odmiennych uwarunkowaniach mogą prowadzić do innych rezultatów. Tak jak całe prawo standardy podlegają zmianom podyktowanym zwłaszcza przemianami cywilizacyjnymi, społecznymi, politycznymi, gospodarczymi, technologicznymi i prawnymi. Nowe potrzeby i możliwości są impulsem do tworzenia nowych standardów. O współczesnych standardach identyfikacji tożsamości i wynikłych z tego konsekwencjach pisze K. Czaplicki (*Nowe standardy identyfikacji tożsamości. Wyzwanie dla administracji*). Można zastanawiać się, czy rozwiązania prawne związane z rozwojem e-usług mogą już zostać uznane za nowy standard w działaniu administracji. Odpowiedź twierdząca wydaje się dość oczywista, mimo wskazanych zagrożeń i barier. Informatyzacji działalności administracji publicznej nie da się zatrzymać, jest ona niezbędna, prowadzi do redukcji kosztów, przejrzystości procedur, eliminacji barier w zakresie dostępu obywateli do usług (P. Romaniuk, *Wyzwania stawiane administracji publicznej w zakresie rozwoju e-usług*).

Nowe zjawiska i procesy, którym podlega współczesna administracja publiczna, mogą wpływać zarówno na tworzenie nowych standardów, jak i na zmianę gradacji ważności obowiązujących standardów.

B. Rakoczy w swoim opracowaniu (*Oczekiwania wobec administracji a zasada legalizmu*) zwraca uwagę na widoczne w ostatnim czasie w administracji publicznej zjawisko roszczeniowości wobec administracji i związane z nim postawy oczekiwania skutecznej administracji. Ocena administracji dokonywana przez pryzmat skuteczności sprawia, że dla samej administracji skuteczność staje się standardem kuszącym, ale nie zawsze dającym się pogodzić ze „standardami zasady legalizmu”. By z jednej strony zapewnić spełnienie oczekiwań skutecznej administracji i jednocześnie zachować standardy zasady legalizmu, autor formułuje postulat tworzenia norm prawnych umożliwiających administracji właściwą dla niej elastyczność przy identyfikacji określonych stanów faktycznych.

Budowanie i przestrzeganie standardów może być nakazem prawnym, może też być dobrowolne. Standardy mogą wynikać z *hard law* lub *soft law*, uzyskując atrybut prawny o niejednakowej mocy wiążącej. Standardy mogą też mieć charakter pozaprawny (np. standardy społeczne, techniczne, ekonomiczne, etyczne, moralne). Podstawy standardów pochodzą także z tzw. swoistych, niezinstytucjonalizowanych źródeł prawa, w tym z dorobku doktryny lub judykatury (nierazko reagujących w ten sposób na niedostatki regulacji prawnej). Przykładowo zdaniem E. Skorczyńskiej (autorki opracowania *O standardach działania administracji w przypadku wykrycia luki w prawie – na przykładzie problemu ustalania wymaganej ilości miejsc postojowych w decyzji o warunkach zabudowy*) w nauce prawa administracyjnego wypracowany jest obecnie pewien standard postępowania w przypadku wykrycia luki w prawie administracyjnym. Wywody koncentrujące się na analizie orzecznictwa sądów administracyjnych dotyczącego wybranego standardu przy konkurujących decyzjach interpretacyjnych znajdujemy m.in. w artykule K. Łuczaka (*Uwzględnianie praktycznych konsekwencji jako standard w uzasadnianiu wykładni prawa administracyjnego*). Podobne ujęcie proponują P. Białkowska i M. Kapusta, wskazując na wypracowane przez judykaturę standardy aktualizacji opłat z tytułu użytkowania wieczystego (*Wybrane standardy użytkowania wieczystego*). Na podobne standardy powoływano się także w opracowaniach K. Kułak-Krzysiak (*Trwałość decyzji administracyjnej w orzecznictwie sądów administracyjnych*) oraz D.J. Kościuka

(*Zasada dwuinstancyjności w budowlanych postępowaniach inwestycyjnych – kryzys interpretacyjny?*). Standardy mogą być również wprowadzane z dobrej praktyki administracyjnej.

Standardy czasami są osadzone w prawie krajowym, w tym już w Konstytucji RP (np. o standardzie konstytucyjnym pomocy rodzicom lub opiekunom dzieci niepełnosprawnych pisze D. Łukawska-Białogłowska w tekście *Zapewnienie przez gminę rodzicom (opiekunom) realnego zwrotu poniesionych przez nich kosztów dowozu dzieci niepełnosprawnych do przedszkoli i szkół jako realizacja konstytucyjnego standardu pomocy organizacyjnej i finansowej związanej z wykonywaniem obowiązku oświatowego*). Źródła standardów mogą też tkwić w prawie ponadkrajowym, nie wykluczając szeroko rozumianego (materialnie i formalnie) prawa międzynarodowego²³. Standardy obowiązujące w prawie międzynarodowym przy ustalaniu bezpieczeństwa uczyniono przedmiotem badań w opracowaniu D. Pudzianowskiej (*Standardy dotyczące procedur ustalania bezpieczeństwa w prawie międzynarodowym*). Również rozważania J. Sługockiego prowadzone są na płaszczyźnie prawa międzynarodowego (koncepcji UNESCO) w zakresie ochrony różnorodności dziedzictwa kulturowego (*Koncepcje UNESCO jako dyrektywy działań administracji publicznej w sferze ochrony różnorodności dziedzictwa kulturowego*). M. Makuch (w opracowaniu *Tworzenie transgranicznych form ochrony przyrody w świetle prawa polskiego, europejskiego i międzynarodowego*) prezentuje natomiast standardy w zakresie tworzenia transgranicznych form ochrony przyrody formułowane na gruncie prawa krajowego, europejskiego i międzynarodowego.

Mając na względzie przywołane powyżej rozróżnienie źródeł, warto zauważyć, że zasięg obowiązujących standardów może być wewnątrzpaństwowy lub ponadpaństwowy (globalny lub regionalny, np. europejski bądź unijny). W tym drugim przypadku wspólne standardy służą w szczególności zbliżaniu porządków prawnych w poszczególnych społecznościach międzynarodowych. Standardy krajowe mogą odnosić się do całej wspólnoty państwowej (np. standardy demokratycz-

---

²³ Szerzej m.in. A.I. Jackiewicz, *Prawo do dobrej administracji...*, s. 136 i n.

nego państwa prawnego), ale też do poszczególnych jej „składników”. Prześledzeniem standardów samorządu terytorialnego, przy uwzględnieniu źródeł prawa krajowego i europejskiego, zajęła się I. Lipowicz (w opracowaniu *Standardy samorządu terytorialnego*). Związki pomiędzy standardami wynikającymi z tych źródeł są nieuniknione. Przynależność danego państwa do struktur unijnych wymusza na prawodawcy krajowym implementację standardów unijnych do krajowych porządków prawnych. W opracowaniu Ł. Nosarzewskiego (*Zasady udostępniania i przekazywania informacji sektora publicznego w celu ponownego wykorzystania*) poddano ocenie zawarte w polskich przepisach zasady ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego w aspekcie realizacji celów ustanowionych przez prawodawcę unijnego. Niekiedy też standardy implementowane i ujęte w porządkach prawnych poszczególnych państw mogą stanowić inspirację dla udoskonalania rozwiązań lub instytucji przyjmowanych w ustawodawstwach innych państw.

S. Pawłowski w artykule *Współczesne standardy wywłaszczania nieruchomości* dokonuje analizy przyjętych na gruncie polskiego systemu prawnego standardów wywłaszczania nieruchomości przez pryzmat standardów obowiązujących w porządkach prawnych innych państw, dostrzegając, że „polskie rozwiązania w wielu miejscach wyraźnie odstają od współczesnych standardów tworzenia przepisów prawa wywłaszczeniowego”²⁴. Z kolei M. Kamiński rozważa możliwości standaryzacji normatywnej kryterium zgodności z prawem na drodze administracyjnej i sędowoadministracyjnej, nawiązując do wypracowanej na gruncie orzecznictwa amerykańskiego, ale obecnej w systemach prawnych wielu państw, koncepcji anglosaskiej *judicial deference*, związanej z zasadą respektowania w określonych sytuacjach pewnych sposobów stosowania prawa administracyjnego (*Aksjonormatywne dylematy standaryzacji kryterium legalności administracyjnoprawnej w procesie weryfikacji sędowoadministracyjnej. Rozważania na tle anglosaskiej koncepcji judicial deference*).

---

²⁴ Zob. s. 746.

Specyfika standardów wyraża się m.in. w sygnalizowanym już ich wartościowaniu. Zwraca na to słusznie uwagę I. Niżnik-Dobosz w pracy zatytułowanej *Pojęcie standardu w prawie administracyjnym, jego nauce i w praktyce*. Standard może być niski albo wysoki. Zwykle jest on wiązany z pozytywną oceną instytucji odpowiadającej danym standardom. Zdarza się też, że standard postrzegany jest jako coś nie-nowoczesnego, przeżytek, relikwyt przeszłości. Standaryzacja widziana jest także czasem jako negatywnie postrzegane zjawisko uśredniania z góry ustalonych cech przypisanych np. danej grupie podmiotów, bez brania pod uwagę ich indywidualnych właściwości. Rację ma I. Lipowicz (*Standardy samorządu terytorialnego*), twierdząc, że standard wiązany ze standaryzacją, odnoszoną wcześniej zwłaszcza do norm technicznych, „stanowi przeciwieństwo różnorodności, ale także pojęcie, które trudno czasem pogodzić z wymogiem innowacyjności”²⁵. Wprowadzane w ten sposób „uśrednienie” prowadzi do obniżenia poziomu standardu. Należy się również zgodzić z cytowaną wyżej autorką, że „W przypadku samorządu terytorialnego standard może być zarówno tarczą, jak i mieczem, z jednej bowiem strony naruszenie przez regulację krajową powszechnie uznanych standardów europejskich w przypadku nieprzyjaznej decentralizacji i wbrew konstytucyjnemu wymogowi decentralizacji będzie wymagało odwołania się do standardów europejskich w poszukiwaniu pomocy przez organy samorządowe, z drugiej jednak strony można wyobrazić sobie wprowadzenie w prawie krajowym szeregu standardów o pozornie technicznym lub finansowym charakterze, które mogą oddziaływać mrożąco na działanie samorządu lub hamować jego rozwój i innowacyjność”²⁶.

Już z powyższego wywodu wynika, że nie zawsze projektowane i wprowadzane standardy działania administracji publicznej zasługują na pozytywną ocenę. Odnosi się to m.in. do standardów przenoszonych z płaszczyzny działania określonych podmiotów, w tym zwłaszcza podmiotów gospodarczych, na płaszczyznę działania administracji publicznej. Próby takie często przynoszą skutki odmienne od

---

²⁵ Zob. s. 234.

²⁶ Zob. s. 240.

oczekiwanych, nie przyczyniając się do poprawy funkcjonowania, ale przeciwnie, powodując dysfunkcję w wykonywaniu zadań publicznych przez administrację publiczną. Na ten niezwykle ważny aspekt tworzenia i stosowania standardów w działalności administracji publicznej zwraca uwagę A. Nałęcz (*Twoja książeczka jest w innym zamku – krytyka koncepcji „społecznej odpowiedzialności administracji”*). Przeprowadzona przez autora analiza wykazuje niewłaściwość adaptowania do potrzeb administracji publicznej znanej w działalności gospodarczej koncepcji społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw. Przemyslenia te potwierdzają, że wypracowanie standardów właściwych dla tak szczególnych podmiotów jak organy administracji publicznej nie jest łatwym zadaniem i nie każdy standard przystosowany do działalności podmiotów prywatnych, mających inne cele i realizujących zadania gospodarcze, może przynieść pozytywne rezultaty w sferze działania administracji publicznej.

Na nieco inny aspekt działania lub niedziałania szczególnych – etycznych – standardów służby cywilnej wskazuje opracowanie A. Breczko i A. Miruć (*Deontologia zawodowa służby cywilnej w kontekście rozważań o etyce zawodów zaufania publicznego*). Autorki podkreślają, że nieprzestrzeganie standardów etycznych stało się skutecznym środkiem w walce o władzę oraz w rywalizacji zawodowej. Standardy etyczne ewoluują w całej Europie, ich rolą staje się współcześnie rozumiany profesjonalizm, sprzyjający najwyższej efektywności w działaniu i zadowoleniu klientów. Jednocześnie w funkcjonowaniu służby cywilnej występuje wiele problemów, w tym także w sferze etycznej. Są one związane m.in. z niedostatkami w infrastrukturze etycznej, w tym z niskimi standardami etycznymi w zarządzaniu administracją publiczną i instytucjonalizacją populistycznej retoryki, budowanej w oparciu o założenia *new public management*, często prowadzącej do ryzyka dominacji skuteczności i ekonomiczności, a pomijania innych wartości (takich jak dobro kraju, dobro wspólne czy idea służby publicznej) w działaniu administracji.

Przewidziane prawem (wprost lub pośrednio) standardy odnoszą się do procesu stosowania prawa, ale też do jego tworzenia, obwarowanego licznymi zasadami, regułami i zaleceniami prawnymi. Jedną

z istotniejszych zasad determinujących proces legislacyjny jest zasada określoności przepisów. Prezentuje ją A.K. Modrzejewski (*Zasada określoności przepisów prawa jako dyrektywa kierowana do ustawodawcy*).

Standardy prawne, zwłaszcza będące zasadami prawa, stają się jednym z podstawowych mierników administrowania publicznego i wyznaczającego je porządku prawnego. Odgrywają one znaczącą rolę w kształtowaniu współczesnej administracji i jej odpowiedzialności. Celnie zauważa I. Lipowicz, że przestrzeganie standardów jest w tym obszarze ważnym „argumentem ochronnym”²⁷. Można przyjąć, że jedną z podstawowych funkcji standardów prawnych powinna być funkcja ochronna tych, dla potrzeb których, zwłaszcza w przypadku osób słabszych, kreowane są określone standardy (np. odnoszące się do pozycji pacjenta czy pensjonariusza domu pomocy społecznej) Funkcja ochronna standardów – niejednakowo postrzegana – widoczna jest zwłaszcza w obszarze pomocy społecznej. O standardach usług relatywizowanych do zasady indywidualizacji w pomocy społecznej pisze R. Mędrzycki (*Standardy usług a zasada indywidualizacji w pomocy społecznej*), który dostrzegając gwarancyjny charakter tych standardów, twierdzi zasadnie, że mają one m.in. „przyczynić się do zwiększonej świadomości beneficjentów pomocy w zakresie realizacji przysługujących im praw”²⁸. Autor ten dostrzega zagrożenie wynikłe z powstania konfliktu pomiędzy standaryzacją badanych usług a indywidualizacją, który może być wynikiem nieprawidłowej regulacji prawnej. Na znaczenie standardów w prawie socjalnym zwraca uwagę S. Nitecki w opracowaniu *Standardy ochrony rodziny w prawie socjalnym*. Autor odwołuje się do regulacji tego prawa przewidujących zróżnicowane formy i instrumenty ochrony rodziny. Problematyka sprostania aktualnym wyzwaniom stojącym przed organami administracji publicznej (przede wszystkim administracji lokalnej) zapewnienia właściwego standardu życiowego, przeciwdziałającego w szczególności zjawisku wykluczenia społecznego, znalazła swoje odzwierciedlenie w opracowaniu M. Nikodemskiej (*Aktualne wyzwa-*

---

²⁷ Zob. s. 231.

²⁸ Zob. s. 683.

nia związane z wykluczeniem społecznym – zagadnienia wybrane). Celnie podniesiono w nim, że „W społeczeństwie szanującym godność człowieka, akceptującym podstawowe reguły i wartości humanizmu, nie można być obojętnym na krzywdę ludzką, na wykluczenie jednostki ze wspólnoty, w której żyje i żyć powinna w godnych dla człowieka warunkach”²⁹. Potrzebę zapewnienia określonych standardów ochrony dostrzega również E. Kruk w odniesieniu do zwierząt (*Administracyjnoprawne standardy humanitarnej ochrony zwierząt*).

W prawie administracyjnym standardy występują we wszystkich jego kluczowych segmentach: w prawie materialnym, proceduralnym i ustrojowym. Do pojęcia standardu najczęściej odwołują się analizy, w tym te przywoływane już wyżej, dokonywane głównie na gruncie prawa materialnego. Rozległość jego przedmiotu i ogrom przepisów sprawia, że pojęciu temu stosunkowo często można przypisać ogólne, najpowszechniej przyjmowane znaczenie, ale występują sytuacje, gdy znaczenie to podlega modyfikacji uwzględniającej rzeczywistość, cele i przedmiot regulacji, a także sposób oraz zakres analizy. Jak już wcześniej wspomniano, prawo zmienia się wraz ze zmieniającą się rzeczywistością, a tym samym zmieniają się jego standardy i sposób ich rozumienia. Przykładem mogą być badania P. Dobosza, których przedmiotem stały się *Standardy współczesnej administracji w działalności wojewódzkiego konserwatora zabytków*. Wielość i zakres koncepcji dziedzictwa kulturowego o wymiarze międzynarodowym sprawia, że określone w nich standardy, skierowane do krajowych administracji publicznych, pozostawiając im prawo do przyjmowania publicznych polityk i preferencyjnych środków zaradczych, zarazem wskazują pożądane obszary działań i służące ich realizacji środki. Ochrona różnorodności dziedzictwa kulturowego jest jednym z najczęściej dyskutowanych obszarów działalności europejskiej, krajowej i lokalnej administracji publicznej. Jednocześnie, z biegiem lat, rozszerzyło się pojęcie dziedzictwa kulturowego i radykalnie zmieniło się jego znaczenie oraz środki służące jego ochronie, a tym samym zmieniają się i standardy tej ochrony. Słusznie stwierdza J. Sługocki, że optymistyczne wizje modernizacji działań administracji w sferze

---

²⁹ Zob. s. 705.

ochrony różnorodności dziedzictwa kulturowego nie mogą usunąć poważnych przeszkód przy wprowadzaniu standardów tej ochrony, zwłaszcza przewidzianych w konwencji z 2005 r., wynikających m.in. z opierania polityk krajowych w sferze kultury na odmiennych podstawach aksjologicznych i prób zastępowania idei różnorodności dziedzictwa kulturowego wizją monolitycznego dziedzictwa narodowego (*Koncepcje UNESCO jako dyrektywy działań administracji publicznej w sferze ochrony różnorodności dziedzictwa kulturowego*).

Na przemiany prawa administracyjnego wobec otaczającej go rzeczywistości zwraca uwagę powoływany wcześniej P. Dobosz, podkreślając, że współczesne prawo administracyjne wymaga permanentnej (a przynajmniej sekwencyjnej) diagnozy w zakresie ustalania jego aktualnych znamion doktrynalnych i empirycznych, a także dokonywania w związku z tym odpowiednich modyfikacji w skali mikro lub makro modelu tworzenia i stosowania tej gałęzi prawa. Trudno nie podzielić tezy, że prawo administracyjne w jego współczesnym wymiarze nie powinno stawać się zdegradowane merytorycznie, anachroniczne, przestarzałe i dysfunkcyjne, ale ma „rosnąć wraz z dojrzewającą (rosnącą) rzeczywistością”³⁰. P. Dobosz tezę tę odnosi także do standardów prawa administracyjnego i działalności administracji publicznej, stwierdzając, że współczesne prawo administracyjne ma za zadanie efektywnie, we wszystkich znaczeniach „odpowiadać (...) potrzebom bieżącej rzeczywistości i perspektywom jej przemian”³¹.

Dynamika zmian rzeczywistości determinuje modyfikacje obowiązującego systemu prawnego, a modyfikacje te wpływają z kolei także na standardy prawa administracyjnego i standardy działania administracji. Takie ogólne ustalenia dotyczące zmieniającego się prawa administracyjnego i ewoluującej administracji publicznej P. Dobosz przynosi na analizę prawnej ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w obrębie prawnej ochrony dziedzictwa kulturowego, omawiając przekształcenia heritologiczne podstaw ideowych i standardów postępowania, a także poziomy standaryzacji w kontekście dekoncentracji organiza-

---

³⁰ Zob. s. 521.

³¹ Zob. s. 522.

cyjnej aparatu pomocniczego wojewódzkiego konserwatora zabytków i możliwości dekoncentracji terytorialnej oraz standardy eksperckie, standardy norm deontologicznych w systemie źródeł prawa i standardy wynikające ze środowiskowych norm deontologicznych, m.in. z Karty Weneckiej z 1964 r. (*Standardy współczesnej administracji w działalności wojewódzkiego konserwatora zabytków*). Jego rozważania mają wymiar ogólny, a zarazem szczegółowy, stanowiąc asumpt do wielu wniosków doktrynalnych o zróżnicowanym charakterze.

Zagadnienia bardziej szczegółowe zawierają opracowania poświęcone m.in. standardom w zakresie dostępu do informacji o prawie (R. Lewicka, *Standardy w zakresie dostępu do informacji o prawie*) oraz zasadom udzielania informacji publicznych (P. Szustakiewicz, *Zasady udzielania informacji publicznej w świetle orzecznictwa sądów administracyjnych*). W tekstach tych standardy rozumiane są jako pewne utrwalone reguły postępowania, dotyczące w szczególności wzajemnych relacji pomiędzy obywatelem a organami administracji bądź jako zasady wyprowadzane z przepisów ustawy, potwierdzane w orzecznictwie sądów administracyjnych. Zdaniem R. Lewickiej obowiązujące w Polsce regulacje prawne zasadniczo gwarantują realizację standardów w zakresie dostępu do tekstów aktów normatywnych, z tym jednakże zastrzeżeniem, że sam dostęp do aktów normatywnych bywa niewystarczający i wymaga zachowania także standardów odnoszących się do samego prawa, które powinno być m.in. jasne, czytelne i stabilne (R. Lewicka, *Standardy w zakresie dostępu do informacji o prawie*).

W istocie do standardów prawa odnoszą się też wyodrębnione, m.in. z uwagi na nieprecyzyjność ustawy o dostępie o informacji publicznej, wskazane przez P. Szustakiewicza zasady: zasada podążania obowiązku udzielania informacji publicznej za wykonywaniem zadań publicznych lub wydatkowaniem środków publicznych, zasada ograniczania dostępu do informacji publicznej tylko na podstawie wyraźnego upoważnienia ustawowego, zasada udzielania odpowiedzi na pytania zadane przez wnioskodawcę, zasada szczególnej odpowiedzialności podmiotu zobowiązanego do udzielania informacji, zasada pierwszeństwa stosowania przepisów proceduralnych zawartych w tej

ustawie i zasada realnego wykorzystania informacji przetworzonej. Choć takie rozumienie standardów zaciera granice między nimi a zasadami prawa, to jednak z uwagi na niejednoznaczność, a zarazem częstą zbieżność obu pojęć i takie ich pojmowanie znajduje uzasadnienie. Z kolei tradycyjne rozumienie standardów prawa administracyjnego w zakresie wolności zgromadzeń przyjmuje i analizuje Ł. Kamiński, ostatecznie konkludując, że obowiązujące prawo co do zasady zapewnia standardy ochrony wolności zgromadzeń na poziomie zadowalającym (*Standardy ochrony wolności zgromadzeń w prawie administracyjnym*). Wydaje się, że wniosek taki jest zbyt optymistyczny na gruncie obecnie obowiązującej ustawy.

W opracowaniu W. Szafrąńskiej (*Układy indemnizacyjne – stary problem, aktualne wyzwanie*) pojęcie standardu we współczesnej administracji zostało odniesione do nakazu (wymogu) współpracy między przedstawicielami różnych dziedzin prawa (w tym przypadku administracyjnego i cywilnego). Takie funkcjonalne rozumienie standardu jest przyjmowane stosunkowo rzadko, ale wydaje się uprawnione, gdy pojęcie standardu będzie rozumiane szeroko.

Interesujące rozważania zawarto w opracowaniach, których przedmiotem są standardy proceduralne, głównie te, które mają status nowości proceduralnych. M. Wilbrandt-Gotowicz rozważa zjawisko hybrydowości postępowania administracyjnego (*Hybrydowość postępowania administracyjnego – nowy standard proceduralny?*) w kontekście aktualnego modelu postępowania administracyjnego i europeizacji prawa. Unormowania hybrydowe mają wiele aspektów, można je rozważać w ramach wybranych obszarów regulacji: charakteru decyzji administracyjnych, uczestników postępowania oraz administracyjnego toku instancji. To nowe ujęcie zagadnienia procedur szczególnych w kontekście procedur trzeciej generacji rodzi wiele problemów teoretycznych, m.in. w odniesieniu do kwestii zasadniczej, czy unormowania hybrydowe mogą być uznane za nowy standard proceduralny. Wprawdzie w ramach zbiorowej monografii nie sposób rozważyć wszystkich zagadnień związanych z hybrydowością procedur administracyjnych, ale już sam sposób ujęcia tematu – jako wykształcającego się standardu postępowania administracyjnego – zasługuje na aprobatę jako

wprowadzenie do dyskusji m.in. nad zmianami „klasycznego” postępowania administracyjnego. Postulowana konieczność redefinicji klasycznej postaci postępowania administracyjnego w kierunku ujęcia dynamicznego niewątpliwie zasługuje na dalszą dyskusję.

Przyjmowane rozwiązania proceduralne dotyczące mediacji w postępowaniu administracyjnym bez wątpienia mogą być uznane za nowy standard postępowania administracyjnego, niepoddany jeszcze dogłębnej analizie (M. Sieniuc, *Strona jako uczestnik mediacji w postępowaniu administracyjnym*). Z kolei jeśli za standard postępowania administracyjnego uznamy zabezpieczenie praw szeroko rozumianych uczestników postępowania poprzez ochronę sądową, to ograniczenie lub wyłączenie tej ochrony narusza wskazany standard (J. Wyporska-Frankiewicz, *Pozostawienie podania bez rozpoznania w świetle przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego a standardy współczesnej administracji*).

Kwestiami jakości wybranych wprowadzonych ustawą z 7.04.2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego³² zasad ogólnych postępowania administracyjnego, w tym zasady przyjaznej interpretacji przepisów, i roli tych zasad dla ochrony praw strony w postępowaniu zajmuje się H. Knysiak-Sudyka (*Zasady ogólne postępowania administracyjnego – nowa jakość?*). Na wzrost znaczenia alternatywnych względem aktu administracyjnego sposobów załatwiania spraw administracyjnych i kontrowersji związanych m.in. z wydawaniem w drodze postanowienia zaświadczenia o milczącym załatwieniu sprawy przewidzianym w art. 122f k.p.a. (przy uwzględnieniu wskazanej powyżej noweli Kodeksu postępowania administracyjnego) zwracają uwagę A. Cebera i J.G. Firlus (*Sekwencja postępowań kontrolnych w sprawach milcząco załatwianych*).

O realizacji standardu pewności sytuacji prawnej jednostki piszą B. Rozczyński i W. Piątek (*Realizacja standardu pewności sytuacji prawnej jednostki w świetle regulacji Kodeksu postępowania administracyjnego – wybrane aspekty*). Autorzy podnoszą m.in., że „zachowanie

---

³² Dz.U. poz. 935.

wysokiego standardu pewności sytuacji prawnej jednostki powinno należeć do podstawowych wyznaczników tworzenia oraz stosowania regulacji procesowej³³ (i nie tylko tej regulacji). Trafnie też stwierdzają, że pewność prawa i zaufanie do działań administracji (przyjmujące postać zasady prawa) należy uznać za podstawowy filar dobrej administracji.

Do zasady pogłębiania zaufania do władzy publicznej nawiązuje również O. Karczevska (*Biuletyn Informacji Publicznej jako przykład realizacji zasady pogłębiania zaufania do władzy publicznej*).

Próby oceny wprowadzonych wspomnianą wyżej nowelizacją Kodeksu postępowania administracyjnego nowych zasad wnoszenia skarg na akty prawa miejscowego podejmuje się E. Wójcicka (*Nowe zasady wnoszenia skarg na akty prawa miejscowego*). Nawiązanie do praw jednostki, łączące się z pewnością jej sytuacji prawnej i jawnością prawa – na tle prawa proceduralnego i materialnego – oraz wyprowadzanych z tych unormowań reguł (standardów prawnych) znajdujemy także w opracowaniu P. Ruczkowskiego (*Wypieranie prawa karnego przez prawo administracyjne a standardy współczesnej administracji i prawa administracyjnego*).

Nasilające się zjawisko dekodyfikacji prawa karnego ukazano przez pryzmat standardów współczesnej administracji i prawa administracyjnego. Do administracyjnych kar pieniężnych wymierzanych i nakładanych przez Komisję Nadzoru Finansowego, analizowanych w świetle konstytucyjnej zasady proporcjonalności (uznanej za jeden ze standardów stosowania przepisów w zakresie wymierzania wyżej przywołanych kar), odnosi się M. Śliwa-Wajda (*Zasada proporcjonalności przy wymierzaniu administracyjnych kar pieniężnych*). W innym opracowaniu A. Fiołek (*Wyzwania administracji związane z dostępem do broni*) – przywołując przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, w tym zasadę prowadzenia postępowania w sposób budzący zaufanie do władzy publicznej – dostrzega wyzwanie dla organów Policji związane z zagrożeniami wynikającymi z przyznania im znacznej

---

³³ Zob. s. 390.

władzy dyskrecyjnej. Nie ulega wątpliwości, że korzystanie z takiej władzy, zwłaszcza w sferze udostępniania broni palnej, wymaga szczególnej rozważliwości, skrupulatności i zachowania standardów dobrego administrowania.

I. Bentkowska-Furman zwraca uwagę na współczesne wyzwania, jakie stoją przed Służbą Więzienną, związane w szczególności z zakresem zadań wykraczających poza działania powiązane *stricte* z zapewnieniem wykonywania kary pozbawienia wolności oraz zapewnieniem porządku i bezpieczeństwa publicznego i ochrony obywateli (*Współczesne wyzwania i standardy Służby Więziennej w Polsce. Wybrane zagadnienia*). Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego to z kolei główne cele wprowadzania wymogów (utożsamianych ze standardami) w zakresie wydawania zezwoleń na przeprowadzenie imprezy masowej, które omawia J. Józwiak w artykule pt. *Problematyka wydawania zezwoleń na przeprowadzenie imprezy masowej*.

W wielu opracowaniach, także przywoływanych już wcześniej, nawiązano – z różnym nasileniem – do standardów ujmowanych na płaszczyźnie ustrojowego prawa administracyjnego. Do pojęcia takich standardów odwołują się m.in. K. Ziemiński (*Standardy a współczesne potrzeby w zakresie nadzoru nad jednostkami samorządu terytorialnego*), M. Lewicki (*Standardy ogłaszania aktów prawa miejscowego organów jednostek samorządu terytorialnego – zasada niezwłoczności ogłaszania aktów normatywnych*) czy P. Łazutka-Gawęda (*Standardy wykonywania zadań publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego a instytucja współdziałania*). Wskazane standardy zostały powiązane z działaniem organów administracji publicznej (z nadzorem organów administracji rządowej, z ogłaszaniem aktów normatywnych jednostek samorządu terytorialnego i z wykonywaniem zadań publicznych przez jednostki samorządu w kontekście współdziałania).

K. Ziemiński, dostrzegając wady prawnych regulacji i praktyki funkcjonowania samorządu terytorialnego, przeprowadza analizę obowiązującego modelu nadzoru nad samorządem terytorialnym w kontekście zmian wprowadzanych normami prawa materialnego, m.in. uwzględniając postanowienia Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego, jako

aktu wyznaczającego wraz z Konstytucją RP współczesne standardy ustroju i funkcjonowania samorządu terytorialnego. Zdaniem tego autora polski prawodawca przyjął wysokie standardy w odniesieniu do samorządności terytorialnej, w tym w zakresie nadzoru nad samorządem terytorialnym, i nie ma potrzeby uzupełniania ich katalogu ani ich modyfikacji. Jednocześnie jednak wyraźnie zauważalna jest potrzeba weryfikacji sposobów realizowania przyjętych standardów w celu zapewnienia ich respektowania we wszelkich obszarach funkcjonowania samorządu, a zwłaszcza w odniesieniu do środków ingerencji w działalność samorządu podmiotów niemających statusu organów nadzoru, zachowywania zasady proporcjonalności przy ingerowaniu w działalność organów samorządu czy obchodzenia granic nadzoru poprzez pozbawianie tych organów możliwości decydowania w ważnych sprawach, należących do ich zakresu działania, i przekazywania możliwości działania w tej sferze organom państwa. Sformułowane w opracowaniu K. Ziemińskiego wnioski i postulaty mają znaczenie doktrynalne i praktyczne, stanowią źródło refleksji i podstawę dla dalszej pogłębionej analizy. Podkreślają przy tym doniosłe znaczenie standardów w sferze prawa ustrojowego jako podstawy współczesnego modelu samorządu terytorialnego (*Standardy a współczesne potrzeby w zakresie nadzoru nad jednostkami samorządu terytorialnego*).

Rozważania umieszczone w niniejszej monografii potwierdzają wagę i specyfikę pojęcia „standardy”. Jest ono używane w wielu znaczeniach i kontekstach. Szeroko pojmowane standardy odnoszące się do prawa administracyjnego i administracji publicznej wywodzone są z licznych źródeł, w tym zwłaszcza z unormowań prawnych różnej rangi i o odmiennym zasięgu oddziaływania. Standardy widoczne są, jak już wcześniej podkreślano, w całej triadzie tradycyjnie wyróżnianych przepisów prawa administracyjnego. Wytyczenie ścisłej granicy pomiędzy tymi przepisami jest nierzadko trudne, a niekiedy wręcz niemożliwe do wykonania. Niezależnie od tego kształt wielu przyjmujących rozmaite postacie instytucji prawa administracyjnego zdeterminowany jest unormowaniami – przy różnej ich przewadze – materialnoprawnymi, ustrojowymi lub proceduralnymi. To m.in. sprawia, że przyjęta w monografii systematyka nie jest i nie może być

w pełni rozłączna. Przypisanie danego opracowania do jednej z pięciu wyróżnionych – w pewnym uproszczeniu – w części podyktowane zostało płaszczyzną i aspektem badań, które dominują w poszczególnych rozważaniach.

Zofia Duniewska, Małgorzata Stahl, Agnieszka Rabięga-Przyłęcka³⁴

Bibliografia

- Jackiewicz A.I., *Prawo do dobrej administracji jako standard dobrej administracji*, Toruń 2008
- Kmieciak Z., *Principles of Administrative Law Concerning the Relations Between Administrative Authorities and Private Persons*, Strasburg 1992
- Kmieciak Z., *Postępowanie administracyjne w świetle standardów europejskich*, Warszawa 1997
- Kmieciak Z., *Europejskie standardy prawa i postępowania administracyjnego a ustalenia orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego*, RPEiS 1998/1
- Kmieciak Z., *Postępowanie administracyjne i sądownoadministracyjne a prawo europejskie*, Warszawa 2010
- Kryszewski G., *Standardy prawne wolnych wyborów parlamentarnych*, Białystok 2007
- Prawniczy słownik wyrazów trudnych*, red. J. Boć, Wrocław 2005
- Princ M., *Standardy dobrej administracji w prawie administracyjnym*, Poznań 2016
- Słownik języka polskiego*, red. W. Doroszewski, t. 8, Warszawa 1966
- Słownik wyrazów obcych*, red. J. Tokarski, Warszawa 1980
- Standardy konstytucyjne a problemy władzy sądowniczej i samorządu terytorialnego. Konferencja naukowa, Szczecin, 1 października 2007 r.*, red. O. Bogucki, J. Ciapała, P. Mijał, Szczecin 2008
- Standardy prawne Rady Europy. Teksty i komentarze*, t. I, *Prawo rodzinne*, red. M. Safjan, Warszawa 1994
- Standardy prawne Rady Europy. Teksty i komentarze*, t. II, *Prawo cywilne*, red. M. Safjan, Warszawa 1995

---

³⁴ Prof. dr hab. Zofia Duniewska, prof. dr hab. Małgorzata Stahl, dr Agnieszka Rabięga-Przyłęcka – Katedra Prawa Administracyjnego i Nauki Administracji, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Łódzki.

Standardy prawne Rady Europy. Teksty i komentarze, t. V, Prawo gospodarcze,
red. M. Safjan przy współpracy J. Hykawy i J. Sadowskiego, Warszawa 1999
Wróblewski J., *Teoretyczne zagadnienia standardów w prawodawstwie w stosowa-*
niu prawa, RPEiS 1989/3

Część I
ZAGADNIENIA OGÓLNE

Iwona Niżnik-Dobosz¹

POJĘCIE STANDARDU W PRAWIE ADMINISTRACYJNYM, JEGO NAUCE I W PRAKTYCE

1. Znaczenie standardu w aparaturze pojęciowej prawa i nauki prawa administracyjnego – wprowadzenie

Przedmiotem prowadzonych rozważań jest ustalenie, w jakim zakresie w prawie administracyjnym, jego nauce i praktyce ma zastosowanie pojęcie standardu. Wychodząc od rozumienia tego pojęcia², jako względnie powszechnie zaakceptowanych w nauce, a zatem w konsekwencji i w prawie kryteriów oraz cech danego dobra, rzeczy lub zachowania podmiotu prawa, w sposób uzasadniony można stwierdzić, że normy prawne stanowią nośnik, swoiste medium odzwierciedlania różnorodnych standardów, odsyłania do nich lub/i zapewniania, zabezpieczenia ich bytu bez nadania im normatywnego charakteru (brak atrybutów przepisu prawnego, normy prawnej).

---

¹ Prof. dr hab. Iwona Niżnik-Dobosz – Katedra Prawa Administracyjnego, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Jagielloński.

² „Standard, przeciętna norma, typ, model odpowiadający określonym wymogom, wzorzec”, tak: *Uniwersalny słownik języka polskiego*, t. IV, red. S. Dubisz, Warszawa 2002, s. 513. Zob. podobnie *Słownik języka polskiego*, t. 8, red. W. Doroszewski, Warszawa 1966, s. 700.

Podjęcie problematyki standardu w prawie administracyjnym i jego nauce stanowi wyzwanie, a nawet pewną prowokację intelektualną. Wszak przy jakimś uproszczeniu tego pojęcia można stwierdzić, że samo prawo w swej postaci normatywnej standaryzuje rzeczywistość przez standardy zawarte w jego normach, i że wszystko w prawie, a zatem i w normie, jest jakimś standardem. Jednak na co dzień nie mówimy o standardach jako o pierwszoplanowej treści regulacji norm prawa administracyjnego. Mówimy o powinnościach i uprawnieniach, nakazach i zakazach, publicznych prawach podmiotowych, interesach prawnych, uzasadnionych oczekiwaniach i interesach faktycznych. Mówimy jednak też o normach opisowych, celowościowych, zadaniowych, technicznych, Polskich Normach, standardach parametrach i warunkach technicznych³.

Ważne jest zatem to, w jaki sposób w nauce prawa jest rozumiane pojęcie standardu i w jakiej relacji pozostaje do treści regulacji prawnej. Parafrazując czy przystosowując potoczne pojęcie standardu definiowane w przestrzeni internetowej jako „wspólnie ustalone kryterium, które określa powszechne, zwykle najbardziej pożądane cechy czegoś, np. wytwarzanego przedmiotu (np. standardem jest, że każdy współcześnie wytwarzany telewizor wyświetla kolory) czy ludzkiego zachowania (norma kulturowa)”⁴, w celu zastosowania, odnalezienia lub weryfikacji jego znaczenia dla świata norm prawnych, zdaniem autorki, trzeba stwierdzić, że ze standardami mamy do czynienia w przypadku takiej treści norm prawnych, która określa względnie wymiennie cechy, atrybuty danego dobra materialnego lub niematerialnego lub opisuje cechy, atrybuty jakiegoś zachowania określonego podmiotu prawa w nawiązaniu do dorobku poszczególnych dziedzin nauki po to, aby dzięki wskazaniu tych cech lub atrybutów uzyskać względnie ściśle określony według tych cech „produkt”.

Poprzez pojęcie standardu można postrzegać relacje z dziedzinami nauk prawa, które dla realizacji swoich celów i funkcji posługuje się

---

³ Na temat norm w prawie administracyjnym zob. J. Filipek, *Prawo administracyjne. Instytucje ogólne*, cz. I, Kraków 1995, s. 39–56.

⁴ Zob. <https://pl.wikipedia.org/wiki/Standard> (dostęp: 22.07.2019 r.).

ich dorobkiem. W tym przypadku mamy do czynienia z pewnym paradoksem. Dla prawodawcy źródłem i uzasadnieniem regulacji jest tu standard opracowany w danej dziedzinie nauki, jednak z uwagi na funkcje państwa standard ten, o proveniencji naukowej, wchodzi – z uwagi na jego zobiektywizowaną użyteczność społeczną w połączeniu z celami państwa – do obiegu powszechnego poprzez znormatywowanie w akcie prawnym. Posługiwanie się pojęciem standardu i wprowadzanie go do obiegu prawnego pośrednio standaryzuje rzeczywistość jako efekt wykonywania, stosowania prawa. Pojęcie standardu wykorzystuje zarazem zarówno instytucje prawa twardego, powszechnie obowiązującego, jak i miękkiego, co do którego istnieje fakultatywność jego wykonywania i stosowania. Standardy funkcjonują w obiegu społecznym także dzięki instytucji prawnych norm odsyłających do ich zbiorów sformułowanych poza systemem prawa.

Dalej należy zauważyć, że prawo sięga do pojęcia standardu, kiedy chce zapewnić jednolity, ale i w jakiś sposób ewolucyjny, rozwojowy poziom realizacji podstawowych celów i zadań państwa.

Przykładowo norma prawa farmaceutycznego opisująca wymogi, jakim ma odpowiadać opakowanie produktu leczniczego, jest w pierwszej kolejności nastawiona na to, aby producent produktu leczniczego umieszczał leki w opakowaniach odpowiadającym atrybutom norm opisowych prawa farmaceutycznego, ale jej celem jest zapewnienie określonej jakości tego opakowania przez realizację wskazanych normą cech, po to by zabezpieczać życie i zdrowie człowieka. Z treści normy nie tylko wynika opis dopuszczalnego opakowania i nakaz jego stosowania, ale także pewien prawny standard takiego opakowania, który powstał dzięki nawiązaniu do nauk farmaceutycznych. Tak samo normy opisowe, wskazujące, w jaki sposób należy oznaczać w celu udzielenia im pomocy medycznej ofiary katastrofy, obok wymiaru opisowego i nakazowego posiadają wymiar pewnego standardu zachowania się przez ratowników medycznych i innych służb w takich sytuacjach. A zatem nie są to tylko obowiązki i uprawnienia, ale wzory merytorycznych materialnoprawnie zachowań, które zapewniają przez ich zgodne z normą wykonanie określony standard zachowania medycznego ratującego zdrowie i życie.

Zofia Duniewska – profesor doktor habilitowana nauk prawnych, Kierownik Katedry Prawa Administracyjnego i Nauki Administracji Uniwersytetu Łódzkiego.

Małgorzata Stahl – profesor doktor habilitowana nauk prawnych, Profesor w Katedrze Prawa Administracyjnego i Nauki Administracji Uniwersytetu Łódzkiego; sędzia NSA w stanie spoczynku.

Agnieszka Rabięga-Przyłęcka – doktor nauk prawnych, adiunkt w Katedrze Prawa Administracyjnego i Nauki Administracji Uniwersytetu Łódzkiego; radca prawny.

W opracowaniu podjęto rozważania na temat spełniania przez prawo administracyjne i administrację publiczną standardów służących dobru wspólnemu i innym zasługującym na ochronę prawną dobrom. Autorzy wskazują sposoby rozwiązywania dostrzeżonych problemów związanych z kreowaniem i przestrzeganiem oczekiwanych społecznie standardów ukierunkowanych na poprawienie jakości prawa i szeroko ujmowanego administrowania publicznego.

W opracowaniu zostały przedstawione m.in. takie zagadnienia, jak:

- nowe zasady wnoszenia skarg na akty prawa miejscowego,
- standardy organizacyjne opieki zdrowotnej oraz standardy akredytacyjne w ochronie zdrowia jako przykłady standardów w prawie medycznym,
- wypieranie prawa karnego przez prawo administracyjne,
- zasada proporcjonalności przy wymierzaniu administracyjnych kar pieniężnych,
- wyzwania stawiane administracji publicznej w zakresie rozwoju e-usług,
- trwałość decyzji administracyjnej w orzecznictwie sądów administracyjnych.

Publikacja jest przeznaczona dla przedstawicieli nauki, szczególnie prawa administracyjnego oraz dla praktyków: sędziów, adwokatów, radców prawnych, a także pracowników administracji publicznej.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUPER.PL

WWW.PROFINFO.PL

